

BİLGİ VERİCİ DANIŞMANLIK PROGRAMININ ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ SINAVI ve ÜNİVERSİTE EĞİTİMİNE İLİŞKİN YANLIŞ İNANÇLARA ETKİSİ*

Hüseyin DOĞAN**
Yıldız KUZGUN***

ÖZET

Bu araştırmada, bilgi verici danışmanlık programının lise son sınıf öğrencilerinin, üniversiteye giriş sınavına ve üniversite eğitimine ilişkin yanlış inanç düzeylerine etkisi incelenmiştir. Araştırma, kontrol gruplu öntest ve sontest modele dayalı deneysel bir çalışmadır. Deney grubunda 10 oturum bilgi verici danışmanlık programı uygulanırken, kontrol grubunda da 10 oturum okulun genel rehberlik planından seçilmiş konular üzerinde tartışmalar yürütülmüştür. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen üniversiteye giriş sınavına ve üniversite eğitimine yönelik yanlış inanç düzeyini ölçen, likert tipi 17 sorudan oluşan “Üniversite Sınavına ve Eğitimine Yönelik Yanlış İnanç Ölçeği” ile elde edilmiştir. Uygulanan deneysel işlem sonucunda deney ve kontrol gruplarının ÜSEYYİÖ öntest-sontest ortalama puanları arasındaki ortak etkinin anlamlılığını ortaya koymak amacıyla tek faktör üzerinde tekrarlanmış ölçümler için tasarlanan iki faktörlü varyans analizi uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının ÜSEYYİÖ puanları üzerinde yapılan analiz sonucunda grup ölçüm ortak etkisi 0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bulgular, araştırmada denenen bilgi verici danışmanlık programının lise son sınıf öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavına ve üniversite eğitimine yönelik yanlış inanç düzeylerini anlamlı olarak azaltmada etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bilgi Verici Danışmanlık Programı, Üniversite Sınavı, Üniversite Eğitimi, Akılcı Olmayan İnançlar

ABSTRACT

The aim of the study is to research effect informational counselling programme on the level of high school 11th grade students' concerning irrational beliefs levels of university education and matriculation. This research is an experimental work which has control group pre-test, post-test model. In experimental group the 10 session informational counselling programme that was employed, developed by the researcher.; in the same time in the control group, a placebo experiment was implemented at the same length. Concerning irrational beliefs levels of university education and matriculation of students at test and control group phase were assessed with irrational beliefs of concerning university education and matriculation scale. Mixed repeated measures of analysis of variance (ANOVA) technique was used in order to make the main effect of difference between test and control groups' pretest posttest average scores significant after experimental procedure. There has been a significant main effect difference between average scores at 0.05. Findings made clear that informational counselling programme was influential in order to decrease the students' wrong beliefs about matriculation and university education.

Keywords: Informational Counselling Programme, Matriculation, University Education, Irrational Beliefs

---

* Bu makale *Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi* adlı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

** Gazi Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı Doktora Öğrencisi

*** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi

GİRİŞ

İnsanlar yaşamları boyunca çeşitli amaçlarla seçimler yapar. Bireyin yaptığı bu seçimler onun hayatını çeşitli şekillerde etkiler. Lise yıllarında gençler yaşamının belirleyicisi olan mesleğini seçme sorumluluğu ile karşı karşıyadır ve yaptıkları bu seçimlerle yaşamlarına yön verirler. Bir kimsenin bir meslek alanını seçmesi ve o meslek alanında çalışmaya karar vermesi çok önemli bir sorumluluktur. Çünkü birey mesleğini seçmekle sadece çalışacağı işi değil hayatına ve geleceğine etki edecek pek çok önemli etkeni de belirlemiş olmaktadır. Bu yüzden meslek seçiminin çok dikkatli ve tesadüflerden arınık bir şekilde yapılması gerekir.

Meslek seçimi, “Bir kimsenin kendisine açık olan meslekleri çeşitli yönleri ile değerlendirip, kendi ihtiyaçları ve beklentileri açısından istenilen yönleri çok, istenilmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermesidir” (Kuzgun, 2000).

Meslek seçimi çok uzun bir zaman sürecinde birçok faktörün karşılıklı etkileşimi ile oluştuğu için karmaşık bir süreçtir. Kuzgun (2003)’a göre meslek seçimi karmaşık bir davranıştır. Bu davranışın oluşup gelişmesinde yetenekler, ilgiler, değerler, ihtiyaçlar, , cinsel rol algısı, inanç ve genellemeler gibi psikolojik faktörler ve sosyoekonomik düzey etkili olmaktadır.

Türkiye’de meslek seçiminde verilen kararlarda üniversite sınavları önemli bir rol oynamaktadır. Bir mesleğe yönelmek, mesleğe hazırlanmak ve üniversite sınavlarına hazırlanmak ihtiyacının en yoğun olarak hissedildiği dönem, lise yıllardır. Bu seçim süreci ise gencin belli bir mesleki olgunluğu kazanması ile mümkündür.

Ginzberg (1952)’e göre ergen; 15-18 yaşları arasında araştırma dönemi içindedir. Bu dönemde güçlü ve zayıf yanlarına, mesleklerin gerektirdiği nitelikleri ve sağladığı olanakları tanır. Zaman perspektifi gelişmiştir. Şimdiki eylemlerinin geleceğini etkileyeceğinin bilincine varmaya başlar. Meslek seçme sorununa bilinçli bir tavır alması ve isabetli bir seçimde bulunması gerektiğinin farkına varır (Akt. Bacanlı, 1995)

Mesleki olgunluk bir mesleki gelişim basamağında tipik ve gerekli problem çözme yaşantıları (mesleki gelişim görevleri) ile karşılaşmak, bir sonraki basamakta karşılaşılabilecek güçlüklerle baş edilebilmek için gerekli olan temel becerileri edinmek demektir (Kuzgun, 1988).

Crites (1969), meslek olgunluğunu sadece meslek seçimi olarak almamış, gencin karar vermeye karşı tutumları iş gereklerinin anlaşılması, planlama etkinlikleri, yetenekler ve mesleki becerilerinin gelişimi olarak da belirtmiştir. Eğer birey, karar vermeye karşı mantık dışı ve kalıplaşmış inançlardan uzak şekilde sağlıklı bir tutum geliştirmişse kendi yetenek ve kişilik özelliklerine uygun bir meslek seçebilecek mesleki olgunluğu elde etmiş olacaktır.

Herkes doğru ve isabetli karar vermek ister, doğru ve isabetli karar vermek ise seçilecek mesleği ve kendini daha iyi tanımayla olur. Bazı öğrenciler, seçiminde yanlış yapmış olduklarından dolayı, daha sonra geri dönüşler yaparak birçok emek ve maddi kayıplara uğramışlardır. Her yıl üniversitede okuduğu halde bölüm değiştirmek isteyen, okuduğu bölümün kendilerine uygun

Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi

olmadığının farkına varıp farklı bir alana geçmek için yeniden sınava giren öğrencilerin sayısı hiç de az değildir (TED, 2005).

Her yıl yaklaşık iki milyon kişinin üniversite sınavına hazırlanması üniversite kapılarında birikmeli bir yığılmaya neden olmaktadır. Üniversite sınavına girenlerin büyük bir bölümü ise daha önce bir programa yerleşmiş kişilerden oluşmaktadır. Örneğin; 2004 yılında ÖSS için müracaat edenlerden 1.727.957 adaydan sadece 711.287'si lise son sınıf düzeyindedir (www.osym.gov.tr).

2004 yılında sınavı geçerli sayılan 1.727.957 aday içinde sınava tekrar giren adayların oranı bir hayli yüksektir. 2004 yılında toplam 574.867 öğrenci daha önce herhangi bir üniversite programına yerleştirilmiş öğrencilerden oluşmaktadır. Eğer geçmiş yıllardan kalan birikim olmasaydı 574.867 kişilik üniversite kontenjanı o yıl mezun olanlara fazlasıyla yetecekti. Yükseköğretim kurumlarına yerleşmek isteğiyle başvurup 2004 yılında sınavı geçerli sayılan 1.727.957 adayın % 41,2'si son sınıf öğrencisi, % 40,7'si ÖSS'ye daha önce girip kazanamayanlardır.

Yükseköğretimde sağlanabilen kapasite ve kontenjanların bu kadar sınırlı olmasının yanısıra, yukarıdaki sonuçlar bu kontenjanların beşte birinin daha sonra program değiştiren öğrenciler tarafından işgal edildiğini göstermektedir. Başka bir anlatımla, mevcut kontenjanların beşte biri kadar bir kısım programa kayıt yaptırıp daha sonra başka bir programa geçen öğrenciler tarafından kullanılmaktadır (TED, 2005).

Ayrıca 2003-2004 eğitim-öğretim yılında meslek yüksekokullarına sınavsız olarak geçiş için 202.787 kontenjan ayrılmış, buna karşılık 160.604 öğrenci yerleşmiş, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında ise ÖSYM'ye sınavsız yerleştirme için ayrılan 320.925 kontenjan için 115.248 öğrenci başvuruda bulunmuştur. Bu veriler önlisans programlara kontenjanın çok altında bir kayıt yaptırıldığını göstermektedir. (<http://www.osym.gov.tr>).

Türkiye'de meslek liseleri ve meslek yüksek okulları cazibesini yitirdiği için üniversite iyi bir meslek edinmenin tek yolu olarak görülmeye başlanmıştır. Bu durum kaçınılmaz biçimde üniversiteye yönelişi artırmıştır.

Çeşitli nedenlerle meslek liselerinin cazibesini yitirmesi bu okullara olan talebin azalmasına ve genel liselere öğrenci kaçışına yol açmıştır. Genel liselerin yükseköğretime hazırlayıcı fonksiyonu nedeniyle bu durum üniversite kapısında yığılmayı daha da artırmıştır. Halbuki ülkemizin ara gücü eleman ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır. Bunun yanı sıra üniversite okumadan hayatta başarılı olunamayacağına dair bir kanaat halkımızın bilincinin derinliklerine kadar işlemiş ve giderek yaygınlaşmaktadır.

Yukarıda bahsedilen verilere ve araştırma sonuçlarına göre bu duruma etki eden şüphesiz birçok faktör vardır. Ama bunun yanı sıra; kendi ilgi ve yeteneklerini yeterince tanımadan, meslekler ve iş dünyası hakkında yeterince bilgi edinmeden, üniversiteye kapağı bir atayım da gerisi kolay, üniversite olsun da hangi bölüm olursa olsun; ya da önce iyi bir üniversiteye girmeli hangi bölüm olduğu önemli değil diyen, kendi istekleri ile yakın çevresinin özellikle ana ve babasının isteklerini uzlaştıramayan, açıkta kalma korkusuyla puanının yettiği ama ilgi ve yeteneklerine uygun olmayan rastgele bir bölümü tercih eden, itibar

ve para kazanma hevesini yetenek ve ilgilerinin üstünde tutan gençlerin sayıları hiç de azımsanamayacak düzeydedir.

Gençler üniversite eğitimine, çalışma dünyasına ve kendileri hakkında edinmiş oldukları fonksiyonel olmayan inançlara, mantık dışı beklentilere ve negatif düşüncelere dayalı seçimlerde bulunarak sağlıklı bir karar verememektedirler (Kuzgun, 2003). Bazı gençler ise üniversiteye hazırlık aşamasında üniversite sınavına ilişkin fonksiyonel olmayan yanlış inançlara sahip olmaktadır ve üniversite eğitimine, kaygılarını artıran yanlış anlamlar yüklemektedirler. Üniversite sınavına ve eğitimine hazırlanan gençlerin büyük bir kısmı üniversiteye giriş sınavına ve üniversite eğitimi ile ilgili olarak aşağıdakilere benzer mantık dışı genellemeler, bilişsel çarpıtmalar ve yanlış inançlara sahip olabilmektedirler.

Örneğin:

- Bu sınav benim için her şeyin sonu ya da başlangıcı,
- Sınavı kazanamazsam ailemin yüzüne bir daha bakmam,
- İnsanın toplumda saygı görmesi için saygın bir mesleğin üyesi olması gerekir, Yaşam boyu sürdüreceğim mesleğimi seçme aşamasındayım,
- İnsan ancak dört yıllık bir üniversite eğitimi görürse güvenceli ve saygın bir meslek edinebilir,
- Sadece belli bir meslek edinmek isteyenler üniversite eğitimi görmelidir
- Sınav, çevremin beni nasıl değerlendireceklerini belirleyecek olan bir testtir gibi.

Elbette bir takım yasal düzenlemelerle “üniversiteye girişi sınavı” üzerinde bazı köklü değişikliklere gidilmesi, üniversiteye hazırlanan gençlerin daha isabetli seçimler yapmasına katkıda bulunabilir. Ama hangi sistem olursa olsun bir eleme sistemi olacağı için gençlerin kendi potansiyellerini gerçekçi olarak değerlendirerek, niteliklerine uygun üniversite programlarına mesleklere yönlendirme yapılması daha uygun olacaktır. Ayrıca üniversiteler iş kapısı olarak değil, gencin daha geniş bir alanda iş bulmasına yardımcı olacak, onun dünyaya bakışını değiştirecek bir kurum olma inancının gençler arasında yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Bu nedenle gençlerin tercihlerini kesinleştirmeden önce kendilerini çok iyi tanımaları, kişiliklerinin başka yönlerini de dikkatle ve ayrıntılı olarak değerlendirmeleri, yanlış inançların ve genellemelerinin farkında olması konusunda rehberlik yapılmalıdır.

Üniversite eğitimine ve sınavına ilişkin yanlış inançlar ve genellemelere sahip olarak yüksek öğrenime hazırlanan öğrenciler şüphesiz sağlıklı karar verememekte ve de mutsuz olmaktadır. Üniversiteye hazırlanan gençlerin fonksiyonel olmayan kalıplaşmış inançlardan ve genellemelerden arınık sağlıklı bir karar vermesi için öncelikle kendini tanıması gerekmektedir. İnsanın kendisini tanımasının en kolay yolu ise davranışlarının yanında inançları ve bu inançlara etki eden psikolojik ve sosyolojik faktörleri de bilmesidir (Ellis, 1973).

Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi

Helmstetter, (1997) “Neyi seçeceğinizi ve nasıl seçeceğinizi öğrenmek alabileceğiniz en önemli eğitim olabilir” diyerek seçim sürecinin bir eğitim süreci gerektirdiğini belirtmektedir.

Meslek seçimi kritik bir karar süreci olduğu için bu kritik karar aşamasında öğrencilere içinde buldukları eğitim sürecinde yardım edilmesi gerekmektedir. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri, özellikle mesleki rehberlik faaliyetleri, üniversiteye hazırlanmakta olan öğrencilerin bu kritik süreçlerinde çok önemli bir yere sahiptir. Özellikle mesleki rehberlik faaliyetleri öğrencilerin kendi yetenek ve kişilik özelliklerine uygun seçimler yapmalarında yardımcı olmalıdır. Bu seçimlerin sağlıklı ve isabetli yapılabilmesi için bu süreçte bir takım etkinlikler planlanmalıdır.

Bu tür mesleki rehberlik faaliyetleri, öğrencilerin kendi yetenek, ilgi ve kişilik özellikleri hakkında farkındalıklarını arttıracak, üniversite eğitimine, meslek seçimine, iş dünyasına yönelik gerçekçi ve yanlış inançlardan uzak algılamalar oluşturabilecek etkinlikleri içermelidir.

Son zamanlarda değişik gelişim aşamalarındaki öğrencilerin sağlıklı bir meslek kararı verme düzeylerinin nasıl arttırılabileceği konusu önem kazanmaktadır. Konu ile ilgili olarak yapılan çeşitli çalışmalar, mesleki grup rehberliğinin öğrencilerin sağlıklı ve gerçekçi meslek kararı vermelerinde etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Özellikle ülkemizde yapılan mesleki grup rehberliği ve grupla danışmanlık programlarının çoğu bu amaç için geliştirilmiştir.

Ülkemizde mesleki rehberlik alanında ilk deneysel araştırma Ülkü (1976), tarafından yapılmıştır. Araştırmada, lise I. sınıfta uygulanan grup rehberliğinin yöneltme açısından etkili olduğu bulunmuştur. Güney (1982), lise son sınıf öğrencileri üzerinde uygulandığı bir grup rehberliği programının, öğrencilerin meslek alanlarına atfettiği değerler ile meslek tercihleri arasındaki uyumluluğa etkisini incelemiştir. Uygulanan grup rehberliği programının deney grubuna katılan öğrencilerin kendilerine ilişkin verileri, meslek tercihleri ile tutarlı ve tutarsızlıklar' değerlendirebilmelerine ve daha objektif eğitsel-mesleki planlar yapabilmelerine yardımcı olduğu bulunmuştur.

Ülkemizdeki mesleki rehberlik çalışmalarına öncülük etmiş olan Yıldız Kuzgun'un 1982 yılında yapmış olduğu deneysel çalışmada, mesleki rehberlik uygulamasının, lise öğrencilerinin ilgi, yetenek, ve mesleki değer yargılarına uygun meslekleri tanımalarına ve mesleki gelişimlerine etkisi incelenmiştir. Üç ay süren mesleki rehberlik uygulamaları sonunda, mesleki rehberlik hizmetlerinin öğrencilerin yetenek ve ilgilerine uygun meslekleri tanımalarına anlamlı düzeyde etkisi olduğu bulunmuştur.

Uzer (1987), "Lise öğrencilerinin yükseköğretim programlarını tercihleri ile yetenek, ilgi ve mesleki olgunluk düzeyleri arasında ilişkiyi incelediği araştırmasında, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre yetenekli oldukları alanlara uygun tercihler yaptıklarını, kızların ise, tercih yaparken daha çok ilgi alanlarını dikkate aldıklarını saptamıştır.

Öncü (1991) tarafından yapılan çalışmada 64 lise I ve Lise II. sınıf öğrencisinden 2 deney ve 2 kontrol grubu oluşturulmuştur. Uygulanan grupla

mesleki psikolojik danışma etkinliği sonucunda bireylerin ilgi ve yeteneklerine uygun meslekleri seçmede anlamlı düzeyde değişiklikler olduğu bulunmuştur.

Bacanlı (1995), ise mesleki grup rehberliği programının lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerine etkisi konulu araştırmasında mesleki olgunluk düzeyleri düşük öğrencilere mesleki grup rehberliği uygulamıştır. Araştırma sonuçları deney grubuna katılan bireylerin mesleki olgunluk düzeylerinin, kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde yükselme olduğunu bulmuştur.

Bilgin (1995), meslek kararını kendi başına veremeyen, ailelerine gereğinden fazla bağımlı olan lise öğrencilerine, meslek kararı verirken bağımsız davranabilme becerisi kazandırmada grup rehberliğinin ve grupla psikolojik danışmanın etkili olduğunu saptamıştır.

Hamamcı (1996) tarafından yapılan çalışmada, "Aile rehberliğinin anne babaların mesleki gelişim konusunda bilgi düzeylerine ve çocuklarına yardımcı olmaya yönelik tutumlarına etkisi incelenmiştir. Uygulama sonucunda, grup rehberliğinin anne babaların mesleki gelişim konusunda bilgi düzeylerine ve çocuklarının mesleki gelişimlerine yardımcı olma tutumlarında etkili olduğu sonucu bulunmuştur.

Bal (1998) tarafından yapılan bir çalışmada "mesleki karar verme eğitim programının" bireylerin mesleki olgunluk düzeyleri üzerindeki etkisi deneysel bir çalışma ile test edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular söz konusu programa katılan deney grubu öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerinin anlamlı biçimde yükseldiğini göstermektedir.

Çakır (2003) Bir mesleki grup rehberliği programının lise öğrencilerinin mesleki kararsızlık düzeylerine etkisini incelemiş ve grup rehberliği programının lise öğrencilerinin mesleki kararsızlık düzeylerini azaltmada etkili olduğunu bulmuştur.

Yukarıda verilen araştırma sonuçları bile mesleki karar verme sürecinde grup rehberliği programlarının ne kadar etkili olduğu sonucu çıkmaktadır.

Yanlış inançlar çalışma konusu olduğunda, hem grup rehberliği etkinliklerini hem de danışmanlık tekniklerini birlikte uygulamayı gerektirmektedir.

DiGiuseppe (1976), Akılcı-Duygusal-Eğitim'in çocuk ve ergenlere yönelik grup çalışmalarının psiko-egitimsel bir vurguya dayalı grup terapisi ve bir eğitim programına dayalı sınıf uygulamaları biçiminde yapılandırılabilirliğini belirtmektedir. DiGiuseppe'ye göre eğitimsel bir vurguya sahip olan ADE, kolaylıkla eğitim ortamları ile bütünleştirilebilir ve kendi psikolojik rahatsızlıklarını azaltmaları yönünde öğrencilere, öğretmenlere ve anne-babalara öğretilir.

Bu çalışmada ise Mc Dowell, (1976)'ın temellerini attığı, üzerinde çalışılan konu ile ilgili bilgilendirmenin yapıldığı, beceri kazandırmayı da amaçlayan, bireylerin karşılaştıkları sorunlara ortak çözüm arayışlarını destekleyen ve bir program dahilinde yürütülen, danışmanlık ilke ve kurallarına uygun sınırları belirlenmiş akılcı duygusal eğitime dayalı bilgi verici danışmanlık programı uygulanmıştır.

Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi

Problem Cümlesi

Üniversiteye giriş sınavına hazırlanan öğrencilerin daha sağlıklı ve gerçekçi tercihler yapabilmelerine yardımcı olmak amacıyla hazırlanan bilgi verici danışmanlık programının, üniversiteye giriş sınavı ve üniversite eğitimine ilişkin yanlış inanç düzeylerini azaltmada etkili olup olmadığı bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, lise son sınıf öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavına ve üniversite eğitimine ilişkin yanlış inanç düzeyini azaltmayı hedefleyen bilgi verici danışmanlık programı yaşantısının, etkili olup olmayacağını ortaya çıkarmaktır.

Araştırmanın Denencesi

Bu araştırmada, yukarıda ifade edilen amaca dayalı olarak aşağıda belirtilen denencenin doğruluğu test edilecektir.

Bilgi verici danışmanlık programına katılan öğrencilerin (deney grubu), böyle bir uygulamaya katılmayan öğrencilerin(kontrol grubu) üniversite sınavına ve eğitimine yönelik yanlış inanç düzeyleri arasında fark vardır.

Tanımlar

Bilgi Verici Danışmanlık Programı

Bilgi verici danışmanlık programı, üzerinde çalışılan konu ile ilgili bilgilendirmenin yapıldığı, beceri kazandırmayı da amaçlayan, bireylerin karşılaştıkları sorunlara ortak çözüm arayışlarını destekleyen ve bir program dahilinde yürütülen, danışmanlık ilke ve kurallarına uygun sınırları belirlenmiş grup çalışmasıdır (Mc Dowell, 1976).

Bilgi verici danışmanlığın bir grup ortamı içinde yapılması, öğrencilerin birbirleriyle ve grup lideri ile karşılıklı bilgi, duygu, düşünce ve deneyim alış verişini yapmaları amaçlanmaktadır. Grup üyeleri arasında böyle bir etkileşimin olması yalnız olmadıklarını fark etmelerine ve farklı çözüm yollarını öğrenmelerine de olumlu etki yapmaktadır. Bütün bunların yanı sıra bilgi verici danışmanlık programı süreci içinde grup üyelerine her türlü konu ile ilgili sorular sorabilmeleri için fırsat verilmesi, duygu ve düşüncelerini rahatça paylaşabilecekleri etkileşimli bir ortam oluşturulması ve bilgi verme düzeyinde her türlü yardım sağlanması amaçlanmaktadır. Hedeflenen amaçlara ulaşmada konu ile ilgili bilgi vermenin yanı sıra, öğrencilere belli becerilerin de kazandırılmasını da amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada "Ön-test Son-test" Kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma 2x2'lik split-plot faktöryel (karışık) desendir. Bu desende birinci faktör bağımsız işlem gruplarını (deney ve kontrol) gösterirken,

diğer faktör bağımlı değişkene ilişkin farklı koşullardaki tekrarlı ölçümleri (öntest, son-test) göstermektedir (Büyüköztürk, 2001).

Bu araştırmanın bağımsız değişkeni, öntest ve sontest uygulamaları arasında deney grubu ile yapılan bilgi verici danışmanlık uygulamasıdır. Bağımlı değişken ise, bu öğrencilerin ÜSEYYİÖ ile ölçülen üniversite sınavına ve eğitimine ilişkin yanlış inanç düzeyleridir. Araştırmanın temel amacı bilgi verici danışmanlık uygulamasına katılan öğrencilerin üniversite sınavına ve eğitimine ilişkin yanlış inanç düzeylerini azaltıp azaltmadığını ortaya koymaktır.

Araştırmada deney grubu ile haftada üç oturum 80-110 dakika olmak üzere toplam 10 oturum bilgi verici danışmanlık uygulaması yapılmıştır. Kontrol grubunda ise aynı sürede okulun rehberlik programından seçilen ve bağımlı değişkenle ilişkisi olmayan konular işlenmiştir. Kontrol grubunda araştırmacı, tartışmayı başlatmak ve yönetmek düzeyinde aktif olmuştur.

Katılımcılar

Bu araştırma deneysel bir çalışma olup, bir deney ve bir kontrol grubu ile yürütülmüştür. Bu çalışmada yer alan katılımcılar, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Konya Karatay Lisesi öğrencilerinden seçilmiştir. Bu seçim, adı geçen lisenin üçüncü sınıfında (11.sınıf) okuyan toplam 143 öğrenci arasından yapılmıştır.

Grupların Oluşturulması

Grupların oluşturulması için, Konya Karatay Lisesi'nde okuyan 143 öğrenciye Üniversite Sınavına ve Eğitimine Yönelik Yanlış İnanç Ölçeği uygulanmış ve bu ölçekten en yüksek puanı alan 60 öğrenciye programa katılım davetiyesi gönderilmiştir. Programa katılmaya istekli olan 55 öğrenciden 25'i, tesadüfi yöntemle kur'a ile deney ve kontrol grubuna atanmıştır. Başlangıçta deney ve kontrol grupları 25'er kişiden oluşturulmuştur, ancak deney ve kontrol grubundan 1'er öğrencinin oturumlara ve değerlendirmelere katılmaması nedeniyle, verilerin analizi 24'er öğrenci üzerinden yapılabilmektedir.

Bilgi Toplama Araçları

Üniversite Eğitimine ve Sınavına İlişkin Yanlış İnanç Ölçeği ÜSEYYİÖ'nin Geçerlik Çalışması

143 lise son sınıf öğrencisinden oluşan örneklem üzerinde ÜSEYYİÖ'nin yapı geçerliğini belirlemek ve her bir maddeye cevaplayıcıların verdiği tepkiler arasında belli bir düzen olup olmadığının ortaya konması için ortak boyutlar saptanarak, boyut indirgeme ve bağımlılık yapısının yok edilmesi amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi sonucu maddelerin hangi boyutta toplandığı saptanarak, faktör alt kesim noktası 0.30 olarak alınmış tek bir faktörde toplanan bulanık olmayan maddeler belirlenip, maddelerin birden fazla faktöre girmemesine dikkat edilerek farklı boyutlardaki faktör yükleri arasında en az 0.20 fark olmasına dikkat edilmiştir (Tavşancıl, 2002). Faktör analizi işlemi sonucunda ölçeğe alınan 28 maddeden sadece 17'sinin yukarıda belirtilen ölçütlere uygun olduğu görülmüş diğer 11 madde ölçekten çıkarılmıştır.

Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi

Ölçekte yer alan maddelerin öğrencileri üniversite sınavına ve eğitimine ilişkin yanlış inançlar bakımından ne derece ayırt ettiğini değerlendirmek amacıyla, ölçekten alınan üst %27'lik puan aralığındakiler ile alt %27'lik puan aralığındakilerin her maddeden aldıkları puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığına ilişkin yapılan analiz ölçeğin diğer maddelerinin 0.05 manidarlık düzeyinde öğrencilerin üniversite sınavına ve eğitimine yönelik yanlış inanç düzeyi açısından ayırt edici yapıda olduğunu göstermiştir.

Aşağıda tablo 1'de ÜSEYYİÖ'nin üst ve alt grup madde karşılaştırmaları, üst ve alt grup madde ortalamaları, t ve Sd' değerleri verilmiştir.

Tablo 1. ÜSEYYİÖ'nin Üst ve Alt Grup Madde Karşılaştırmaları, $\bar{X}$, t ve Sd' Değerleri

Madde No:	Üst ve Alt Grup Madde Karşılaştırmaları	Üst ve Alt Grup Madde $\bar{X}$	Sd	t	P
1	M1 - A1	3,16	8	4,27	,001
2	M2 - A2	2,54	8	4,72	,001
3	M3 - A3	2,27	8	4,32	,001
4	M4 - A4	2,04	8	5,93	,001
5	M5 - A5	1,92	8	6,15	,001
6	M6 - A6	2,45	8	5,11	,001
7	M14 - A7	2,27	8	6,62	,001
8	M8 - A8	1,90	8	5,09	,001
9	M9 - A9	2,60	8	4,34	,001
10	M10 - A10	3,63	8	5,12	,001
11	M11 - A11	2,36	8	4,22	,001
12	M12 - A12	3,73	8	4,11	,001
13	M13 - A13	2,77	8	6,54	,001
14	M14 - A14	2,51	8	4,03	,001
15	M15 - A15	3,34	8	6,12	,001
16	M16 - A16	3,40	8	4,54	,001
17	M17 - A17	2,86	8	4,98	,001

ÜSEYYİÖ'nin Güvenirlik Çalışması

Ölçeğin geçerlilik ve güvenirliliğini saptamak amacıyla faktör analizi yapılmış ve son halini alan ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak, puan değişmezliğinin sınındığı test tekrar test yöntemi sonuçları; ÜSEYYİÖ'nin tümünde .83 bulunmuştur.

Toplam 17 maddeden oluşan ÜSEYYİÖ'ni oluşturan maddelerin güvenirliliğini gösteren alfa değerleri Cronbach Alfa formülüyle hesaplanmış 143 lise son sınıf öğrencisine uygulanmasında elde edilen puanlar üzerinden hesaplanan Cronbach Alfa Katsayısı .91 bulunmuştur.

Ayrıca ÜSEYYİÖ'nin madde toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Ölçeğin tümünde madde toplam korelasyonları: .33 ile .76 arasında yer aldığı

görülmüştür. Bu bulgular ölçek maddelerin ölçeğin tümüyle anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir.

Ölçekteki maddeler beş basamaklı “Likert tipi” (A: Tamamen Uygun, B: Çok Uygun, C: Uygun, D: Uygun Değil, E: Hiç Uygu Değil) bir dereceleme ölçeği şeklinde ifade edilmiştir. Bu maddeler A: 5 - B: 4 - C: 3 - D: 2 – E: 1 şeklinde puanlanmıştır. Ölçeğin tamamından alınan en yüksek puan 85, en düşük puan ise 17’dir.

Ölçek genel akademik liselerde araştırma ve uygulama amaçlı kullanılmaya hazır durumdadır.

Deneyisel Uygulama

Bu programın hazırlanmasında öncelikle, akılcı olmayan inançlar, epistemolojik inançlar, otomatik düşünceler, bilgi verici danışmanlığın özellikleri ve bunların üniversite sınavına ve eğitimi ile ilişkili araştırma ve yayınlar taranmış ve bu yayınlardan edinilen bilgiler ışığında, bilgi verici danışmanlık programının nasıl uygulanabileceği üzerinde çalışılmıştır. Gerekli konular, zamanlama ve temel etkinlikler önceden hazırlanmış, uygulama esnasında katılımcılardan gelen bilgiler programın bütünlüğüne hizmet edecek şekilde değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada etkisi araştırılan bilgi verici danışmanlık programının öğrencilerin üniversiteye giriş sınavı ve üniversite eğitimine yönelik yanlış inanç düzeylerine etkili olup olmadığını saptamak amacıyla, deney ve kontrol gruplarının ÜSEYYİÖ öntest ve sontest puanları üzerinde tekrarlanmış ölçümler için varyans analizinin özel bir hali olan "Split-Plott" analizi kullanılmıştır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bilgi verici danışmanlık programı uygulaması başlatılmadan önce deney ve kontrol gruplarının ÜSEYYİÖ öntest puanları üzerinde, deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının ortaya konması için bağımsız örneklem grupları için kullanılan “t” testi analizi kullanılmıştır. Bu analize ilişkin istatistiksel değerler tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin ÜSEYYİÖ öntest puanlarına göre, aritmetik ortalama, standart sapma ve t değerleri

Gruplar	n	$\bar{X}$	Std. Sapma	t	p
Deney	24	67,19	7,90	0.38	0,894
Kontrol	24	66,95	7,66		

p<0,05

Tablo 2’ de görüldüğü gibi, yapılan “t” testi sonucunda deney grubu ve kontrol grubunun ÜSEYYİÖ öntest uygulamasından aldıkları puanlar arasında

Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi

.05 düzeyinde anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Buna göre, araştırmanın deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin ÜSEYYİÖ ön test puanları açısından birbirlerine denk olduğu söylenebilir.

DeneySEL Desenin Etkisine İlişkin Bulgular

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin üniversite sınavına ve eğitime yönelik yanlış inanç ölçeğinden aldıkları öntest-sontest puanlarına göre, aritmetik ortalama, ve standart sapma değerleri tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin ÜSEYYİÖ öntest puanlarına göre, aritmetik ortalama, standart sapma değerleri

	GRUPLAR	$\bar{X}$	Std. Sapma	N
ÖNTEST	Deney	67,19	7,90	24
	Kontrol	66,95	7,66	24
SONTEST	Deney	45,47	6,85	24
	Kontrol	67,30	7,45	24

Tablo 3 incelendiğinde, bilgi verici danışmanlık programı uygulamasına katılan öğrencilerin ÜSEYYİÖ aldıkları yanlış inanç puanlarının öntest ortalamaları $\bar{X} = 67,19$ iken, bilgi verici danışmanlık programı uygulandıktan sonra $\bar{X} = 45,47$ 'ye düşmüştür. Kontrol grubundaki öğrencilerin ÜSEYYİÖ'den aldıkları puanların öntest ortalamaları ise $\bar{X} = 66,95$ iken sontest puanları 67,30 olduğu görülmüştür. Bu durumda ortalama puanlar dikkate alındığında bilgi verici danışmanlık programı uygulamasına katılan öğrencilerin üniversiteye giriş sınavına ve eğitime yönelik yanlış inanç düzeylerinde önemli bir düşme gözlenirken, böyle bir uygulama almayan öğrencilerin inançlarında bir değişimin olmadığı söylenebilir. Ayrıca deney grubu bilgi verici danışmanlık programı uygulaması sonucunda daha homojen bir hale gelmiştir.

Deney ve Kontrol gruplarındaki öğrencilerin üniversite sınavına ve eğitime ilişkin yanlış inanç ölçeğinden aldıkları öntest-sontest puanları üzerinde uygulanan deneysel işlemin etkili olup olmadığını; yani farklı işlem gruplarında olma ile farklı zamanlardaki ölçümü gösteren faktörlerin üniversiteye giriş sınavı ve üniversite eğitime yönelik yanlış inanç düzeyleri üzerindeki ortak etkisinin anlamlılığını ortaya koymak için yapılan tek faktör üzerinde tekrarlı ölçümler için iki faktörlü ANOVA sonuçları tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Üniversiteye giriş sınavına ve üniversite eğitimine yönelik yanlış inanç ölçeği öntest-sontest puanlarının anova sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Gruplar arası	8659,97	47			
Grup (D/K)	3835,34	1	325530,45	23,55	.005*
Hata	4824,63	46	114,87		.005*
Gruplar içi	1431,57		2705,72		
Ölçüm (Ön-Son)	198,48	1	198,48	10,06	0,98
Ortak etki	416,73	1	416,73	21,82	.005*
Hata	816,36	46	19,43		

*p<.005

Tablo 4'te farklı işlem gruplarında olma ile farklı zamanlardaki ölçümü gösteren faktörlerin öğrencilerin üniversiteye giriş sınavına ve üniversite eğitimine yönelik yanlış inanç düzeyleri üzerindeki ortak etkisinin .05 düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur (F (1-46) =21.82; p<.005). Üniversite eğitimine ve sınavına yönelik yanlış inançlar deney öncesine göre gözlenen değişme, kontrol grubundaki öğrencilerin yanlış inanç düzeylerinde gözlenen değişmelerden farklıdır. Yani uygulanan bilgi verici danışmanlık programı sonucunda üniversite sınavına ve eğitime yönelik yanlış inanç düzeyi değişmektedir. Bu değişme ise uygulanan deneysel işlemde kaynaklanmaktadır.

Yukarıdaki bulgular doğrultusunda, deney grubundaki öğrencilerin üniversite sınavına ve eğitime yönelik yanlış inanç düzeylerinin, kontrol grubundaki öğrencilerin üniversite sınavına ve eğitime yönelik yanlış inanç düzeylerine oranla anlamlı düşüş gösterdiği gözlenmektedir. Bu bulgulara göre araştırmada denenen bilgi verici danışmanlık programının, lise son sınıf öğrencilerinin üniversite sınavına ve eğitime yönelik yanlış inanç düzeylerini azaltmada önemli bir etkiye sahip olduğu anlaşılmıştır. Bu sonuç araştırmanın denencesini destekler niteliktedir.

TARTIŞMA ve YORUM

Bilgi verici danışmanlık programının öğrencilerin üniversite sınavına ve eğitime ilişkin yanlış inanç düzeylerine etkisinin incelendiği bu araştırmada elde edilen bulgular, “bilgi verici danışmanlık programı, öğrencilerin üniversite sınavına ve eğitime ilişkin yanlış inanç düzeylerini azaltır” denencesini destekler niteliktedir (F(1-46)=21.82; p<.005). Buna karşılık kontrol grubunun ÜSEYYİÖ öntest ve sontest puanlarının ortalamaları arasındaki fark .05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu, deney grubunun ÜSEYYİÖ öntest ve sontest puanlarının ortalamaları arasındaki farkın uygulanan bilgi verici danışmanlık programından ileri geldiğini kanıtlamaktadır. Bir başka ifadeyle bu bulgu, öğrencilere uygulanan bilgi verici danışmanlık programının, onların üniversite sınavına ve eğitime ilişkin yanlış inançlarını azaltmada olumlu yönde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi

Üniversite sınavına ve eğitimine ilişkin yanlış inançlarla ilgili literatürün taranması sonunda üniversiteye giriş sınavına ve eğitime yönelik yanlış inançlarla ilgili bu güne kadar her hangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Fakat akılcı olmayan inançlarla ilgili olarak ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite öğrencileri üzerinde çeşitli deneysel ve survey araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmaların temelinde kullanılan akılcı, duygusal ve davranışı yaklaşıma dayalı programların akılcı olmayan inançlara etkisi bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir. Burada özellikle bazı araştırma sonuçlarına yer verilmeye çalışılmıştır.

Harris (1976), akılcı duygusal eğitimin ilköğretim beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin akılcı düşünme düzeylerini artırmada etkili olduğunu bulmuştur. Miller (1978), ilköğretim dördüncü sınıf öğrencilerinin akılcı düşünceleri üzerinde akılcı duygusal eğitimin etkili olduğu sonucunu elde etmiştir. Hooper ve Layne (1985)'nin yaptığı araştırmada akılcı duygusal eğitimin, ilköğretimin beşinci ve yedinci sınıflar arasında öğrenim gören öğrencilerin mantıkdışı inançlarını azaltmada etkili olduğu bulunmuştur. Wilbert ve Rupert (1986) tarafından yapılan deneysel bir çalışma da ise, bilişsel davranışçı terapisinin üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve depresyon düzeyleri ile ilgili mantıkdışı inançlarını azaltmada etkili olduğunu göstermiştir. Wilde (1996)'ın yaptığı deneysel bir çalışmada da, bilişsel davranışçı yaklaşımın adolesan çağındaki öğrencilerinin mantıkdışı inançlarını azaltmada etkili olduğunu bulmuştur. Burnett (1994) yaptığı araştırmada, akılcı duygusal yaklaşıma dayalı bir eğitim programının dokuz yaş çocuklarının mantıkdışı inançlarını azaltmada etkili olduğunu sonucunu elde etmiştir.

Yukarıda belirtilen araştırmalarda elde edilen bulgular, akılcı duygusal yaklaşıma dayalı hazırlanmış eğitim programlarının, öğrencilerin mantıkdışı inançlarını azaltmada olumlu yönde bir etkisinin olduğu görülmektedir.. Bu sonuçlar, Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşımın bazı temel ilke ve varsayımlarını da doğrulayıcı niteliktedir Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşıma göre doğuştan hem akılcı hem de akılcı olmayan bir potansiyele sahip olan insanlar, mantıkdışı inançlara sahip oldukları gibi, aynı zamanda kendi yaşamlarına anlam verme, kişisel amaçları ve gelişimi için potansiyelini gerçekleştirme eğilimi de taşırlar (Ellis 1989). Yine, ABC modeline göre D (Dispute) noktasında bireyin mantıkdışı inançları ile tartışması, epistemolojik inanç (effect) noktasında bilişsel ve davranışsal bir etki oluşturmaktadır (Ellis, 1973). Bu araştırmanın, akılcı duygusal eğitimin mantıkdışı inançların azaltılmasındaki olumlu etkisine ilişkin bulgularının, gerek Akılcı Duygusal Davranışçı Yaklaşımın insan doğasındaki kendini geliştirme potansiyeline ilişkin yaptığı açıklamaları, gerekse bireyin mantıkdışı inançlarıyla tartışması ve mücadele etmesi sonucunda bilişsel ve davranışsal bir etkinin oluşacağı yönündeki görüşleri desteklediği söylenebilir. Ayrıca ülkemizde de (Türküm, 1996; Hamamcı, 2002) üniversite öğrencilerin bilişsel çarpıtmalarını azaltmaya yönelik çalışmalarında bilişsel davranışçı yaklaşıma göre hazırlanmış programların öğrencilerin yanlış inanç ve çarpıtmalarını azaltmada etkili olduğunu bulmuşlardır. Ön-test son-test karşılaştırmalı kontrol gruplu araştırma

desenin kullanıldığı bu araştırmanın bulgularına göre, üniversite öğrencileri üzerinde, bilişsel-davranışçı yaklaşımlara dayalı olarak yapılan grupla psikolojik danışmanın öğrencilerin bilişsel çarpıtmalarını azalttığı bulunmuştur.

Üniversitelerin giderek iş kapısı olarak görülmesi, üniversitelerin önündeki yığılmayı artırmış ve öğrencilerin okul-dershane arasında sıkışıp kalmasına neden olmuştur. TED'in (2005) araştırma raporunda ele aldığı "üniversite giriş sistemi ve üniversite eğitim süreci" konulu araştırmasında da üniversiteye hazırlanan gençlerin üniversiteyi hayatlarının en önemli problemi olarak görmesi, kazanamazlarsa hayatlarının alt-üst olacağı, üniversitenin mutlaka bir meslek edindirmesi gerektiği, düşüncesinde oldukları gözlenmiştir. Aynı araştırma raporuna göre yine öğrencilerin %90'ı hayatta başarılı olabilmek için üniversiteye girmek gerektiğine inanmakta, öğrenci velilerinin % 80'i ise çocuğunun hayatta başarılı olabilmesi için mutlaka üniversiteye gitmesi gerektiğine düşünmektedir. Bu da üniversitelerin önünde yığılmaya neden olmakta ve ÖSYS odaklı bir eğitim sistemini ise giderek çıkmaza sürüklemektedir. Okullarda, özellikle rehberlik etkinlikleri ve psikolojik danışma uygulamaları ile meslekler, kendini ilgi ve yeteneklerini doğru olarak tanıyabilme ve üniversite eğitimi hakkında bilgilendirmenin sistemli ve genellemelerden arınık bir biçimde yapılması doğru bir yönlendirmenin yapılması açısından çok büyük önem arz etmektedir. Çünkü günümüz dünyasında insanlar artık yaşamları boyunca en az üç meslek değiştirmek zorunda kalabilmektedirler ve üniversite programları sadece meslek edindiren kurumlar olmaktan çıkmaktadır. Bu açıdan da hem ortaöğretim hem yüksek öğretim kurumlarında mesleki rehberlik ve meslek danışmanlığı hizmetlerin etkili bir şekilde sunulması büyük önem arz etmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmanın sonuçları, bilgi verici danışmanlık programının, lise son sınıf öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavına ve üniversite eğitimine ilişkin yanlış inanç düzeylerini azaltmada, etkili bir yardım yöntemi olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR

Bacanlı, Feride, (1995). *"Mesleki Grup Rehberliğinin Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerine Etkisi"*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bal, P. N: (1998). *"Ergenlik Döneminde Mesleki Karar Verme Olgunluğunun incelenmesi ve Mesleki Karar Verme Eğitim Programının Etkisinin Araştırılması"*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: M. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bilgin, A. (1995). *"Grup Rehberliğinin ve Grupla Psikolojik Danışmanın, Lise Öğrencilerinin Anne-Babalarından Bağımsız Meslek Kararı Verme Davranışına Etkisi"*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Burnett, Paul C. (1994). *Self-talk in Upper Elementary School Child Its Relationship With Irrational Beliefs, Self-esteem and depression. Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, 12, (3) 181-189.

Büyüköztürk, Şener. (2001). *DeneySEL Desenler: Öntest Sontest Kontrol Gruplu Desen ve Veri Analizi*. Ankara: Pegem Yayınları.

Bilgi Verici Danışmanlık Programının Üniversiteye Giriş Sınavı ve Üniversite Eğitimine İlişkin Yanlış İnançlara Etkisi

- Crites, J. O. (1969). *Vocational Psychology: The Study of Vocational Behavior and Development*. New York: Mc Graw-Hill. 320- 325.
- Çakır, M.Ali (2003). *Bir Mesleki Grup Rehberliği Programının Lise Öğrencilerinin Mesleki Kararsızlık Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Digiuseppe, Raymond A. (1976). *A Developmental Study of The Efficacy of Rational-Emotive Education*. Dissertation Abstracts International.
- Ellis, A. (1973). *Humanistic Psychotherapy*. The Rational Emotive Approach. New York: The Julian Press, Inc.
- .....(1989) Rational Therapy. R. J. Corsini & D. Wedding. Current Psychotherapies. Illinois: F.E. Peacock Publishers Inc., 197-238.
- Güney, Z. (1982). *Grup Rehberliği Programının Öğrencilerin Meslek Tercihleri İle Meslek Alanlarına Bağlı Değerleri Arasındaki İlişkiye Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi. Ankara: A. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hamamcı, Z. (2002). *"Bilişsel Davranışçı Yaklaşımla Bütünleştirilmiş Psikodramanın Temel İnançlar Üzerine Etkisi"*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Harris, Sandra Lou R. (1976). *Rational-Emotive Education and The Human Development Programme*. A Comparative Outcome Study. Dissertation Abstract International
- Helmstetter, Shad; (1997). *Bizim Biz Yapılan Seçimlerimiz*. Çeviren: Betül Çelik. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Hooper, Stephen R. C. C. Layne. (1985). *Rational-Emotive Education as a Short-Term Primary Prevention Technique*. Techniques, 1(4), 264-269.
- Kuzgun, Y. (1982). *Mesleki Rehberliğin Bireylerin Yetenek ve İlgilerine Uygun Meslekleri Tanımlarına Etkisi*. Doçentlik Tezi. Ankara: A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları. No:118.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y. (2003). *Mesleki Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Kuzgun, Y. (2003). *Mesleki Seçiminde Bilinmesi Gerekenler*, Ankara: ÖSYM Yayınları
- Mc Dowell, R.S. (1976) Parent Counselling: *The state of the art*. *Journal of Learning Disabilities*. 9(10), 6-11.
- Miller, Norman Joseph. (1978). *Effect of Behavior Rehearsal, Written Homework and Level of Intelligence on The Efficacy of Rational Emotive Education in Elementary School Children*. Dissertation Abstract International, 38 (8), 3898B.
- Öncü, H. (1991). *"Grupla Mesleki Psikolojik Danışmanın Lise Öğrencilerinin Mesleki Tercihlerine Etkisi"*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: H.O. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tavşancıl, E.(2002). *Tutumların Ölçülmesi ve Spss ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Uzer, A.S. (1987). *"Lise Öğrencilerinin Yükseköğretim Programlarının Tercihleri İle Kendi Yetenek, İlgi ve Mesleki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkiler"*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TED (2005). “*Türkiye’de Üniversiteye Giriş Sistemi Araştırması Sonuç Raporu*”. Ankara: Türk Eğitim Derneği.

Türküm, S. (1996) “*Davranışçı Yaklaşım Dayalı Grupla Psikolojik Danışmanın Bilişsel Çarpıtmalar ve İletişim Becerileri Üzerindeki Etkisi*”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Ülkü, S. (1976). *Lise I. Sınıflarda Uygulanan Bir Grup Rehberliği Programının Yöneltilme Açısından Etkililiğinin Araştırılması.*” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara. A.Ü. Eğitim Fakültesi.

Wilbert, J. R., ve Rupert, P. A. (1986). *Dysfunctional attitudes, loneliness, and depression in college students. Cognitive Therapy and Research*, 10, 71-77.

www.osym.gov.tr